

MILJÖFÖRVALTNINGEN

Bilaga 1 sid. 1-15

Tillsyn av hygienverksamheter 2012

En rapport från miljöförvaltningen
Anna Rosner

April 2013

Doc 2012-5503

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Bakgrund	4
2.1	Hur arbetar miljöförvaltningen med stickande/skärande verksamheter?	4
2.2	Antal verksamheter i staden	5
2.3	Risker med stickande/skärande behandling.....	5
2.4	Bedömningsgrunder och lagstiftning	6
2.5	Socialstyrelsens nationella tillsynsprojekt om piercing och tatuering 2012.....	6
3	Metod	8
3.1	Förberedelser inför riktad tillsyn 2012 – urval och information	8
3.1.1	Medverkade i den riktade tillsynen 2012	8
3.2	Inspektion	8
3.2.1	Checklistan	8
3.3	Uppföljning	10
3.4	Debitering.....	10
4	Resultat	11
4.1	Anmälningssärenden.....	11
4.1.1	Anmärkningar.....	11
4.2	Riktad tillsyn	12
4.2.1	Anmärkningar.....	12
4.3	Slutsatser av anmärkningar	12
5	Slutsatser	14

1 SAMMANFATTNING

Miljöförvaltningen bedriver tillsyn över verksamheter med yrkesmässig hygienisk behandling, dvs verksamheter som erbjuder behandlingar med fotvård, akupunktur, tatuering, piercing, hudvård, massage, hårvård, manikyr etc. Målsättningen med tillsynen är att alla verksamhetsutövare ska ha en väl fungerande egenkontroll och att ingen ska utsättas för hälsorisker i samband med stickande eller skärande behandlingar. Tillsynen omfattar både anmälan av ny verksamhet, enligt 38 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, och att göra riktad tillsyn på befintliga verksamheter.

Under 2012 ordnade Socialstyrelsen ett nationellt tillsynsprojekt riktat mot tatuereare och pierceare och därför riktade vi oss i huvudsak mot dessa under 2012 års planerade tillsyn.

I den riktade tillsynen besöktes totalt 46 verksamheter under året. Antalet anmälningar av ny verksamhet var 103 stycken, men av dessa genererades 23 av den riktade tillsynen.

Generellt upplever vi att de flesta verksamhetsutövare som besöks har goda rutiner och bra kunskap om sin verksamhet och vilka risker denna kan innebära för människors hälsa och miljön. Många är dock dåliga på att dokumentera de rutiner som finns. De verksamheter som vi har besökt under 2012 har fått relativt få anmärkningar som följs upp direkt. De vanligaste bristerna som vi upptäcker när vi är ute på tillsyn är handhygien och instrumentrengöring. Detta tros bero på att många lokaler i Stockholm är små och har små möjligheter att installera handtvättfat i behandlingsrum och att ha separat utrymme för rengöring av instrument.

Under 2012 har vi även sett över hur tillsynen kan effektiviseras och detta arbete kommer att fortsätta under 2013.

2 BAKGRUND

Miljöförvaltningen bedriver tillsyn över verksamheter med yrkesmässig hygienisk behandling, dvs verksamheter som erbjuder behandlingar med fotvård, akupunktur, tatuering, piercing, hudvård, massage, hårvård, manikyr etc. Miljöförvaltningens tillsynsansvar omfattar samtliga typer av yrkesmässiga hygieniska verksamheter, men i praktiken har vi endast koncentrerat oss på att besöka verksamheter som även omfattas av anmälningsplikt enligt 38 § i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

De verksamheter som omfattas av anmälningsplikten är verksamheter som bedriver yrkesmässig hygienisk verksamhet med stickande/skärande behandling. Dessa verksamheter är främst tatuering, piercing, akupunktur, fotvård, vissa typer av hudvård etc. Målsättningen med tillsynen är att alla verksamhetsutövare ska ha en väl fungerande egenkontroll och att ingen ska utsättas för hälsorisker i samband med stickande eller skärande behandlingar.

2.1 Hur arbetar miljöförvaltningen med stickande/skärande verksamheter?

I samtliga nyanmälningsärenden sker, i princip, följande; Anmälan av ny verksamhet inkommer till miljöförvaltningen, vi granskar denna, kontaktar verksamhetsutövare för bokning av inspektion, vi gör en inspektion av verksamheten när lokalen är färdigställd och redo att ta emot kunder. Efter besöket skickar vi en inspektionsrapport och ett beslut om att lämna anmälan utan åtgärd, eller i förekommande fall en inspektionsrapport med anmärkningar som följs upp och sedan ett föreläggande med åtgärdskrav. Tid som tillkommer är samtal från verksamhetsutövaren innan det ens blir ett ärende. De flesta som anmäler sina verksamheter ringer och frågar om vad vi tittar på och om vilka krav som finns, vilket vi tycker är bra för då har vi möjlighet att komma med synpunkter och råd innan lokalen färdigställs. Totalt sett har vi lagt ner ca sex timmar på handläggningen av varje ärende, men vi tar i dagsläget ut en fast avgift som är baserad på fem timmars tillsynstid. Vi jobbar med effektivisering av processen och har idéer om hur vi t ex kan minska tiden genom att ha en enklare inspektionsrapport som fylls i på plats och ges till verksamhetsutövaren på en gång.

De senaste åren har vi även haft riktade tillsynsinsatser som görs branschvis. Under 2012 besöktes i huvudsak tatuere och piercere, men även andra verksamheter som hudvårdare, akupunktörer och fotvårdare. Under 2011 besöktes hudvårdare, 2009 fotvårdare, 2008 tatuere. Den riktade tillsynen påbörjas med att vi söker objekt som vi vill besöka under året. Vi söker i våra register efter redan anmälda verksamheter som inte blivit besökta på minst fyra-fem år och söker även efter ej anmälda verksamheter, framförallt på Eniro och andra liknande internetjänster. Vi skickar sedan informationsbrev till dem med information om vad vår tillsyn innebär och att vi vill besöka dem. De verksamheter som inte är anmälda till oss får också information om anmälningsplikt och hänvisning till hur de anmäler sin verksamhet till oss.

Vi bokar sedan en inspektionstid och besöker verksamheten och har då med oss en checklista som är framtagen för just det årets tillsyn. Verksamheten får efter besöket en inspektionsrapport och ärendet avslutas eller följs upp om vi hittat brister.

Vi tar inte ut någon årlig kontrollavgift för hygienverksamheter. Verksamhetsutövaren betalar istället en timavgift det året som de besöks. Så som besöken är utformade idag, tar varje ärende ca fem timmar att handlägga. Intervallet för dessa besök är minst fyra år.

2.2 Antal verksamheter i staden

Det totala antalet verksamheter i staden är svårt att uppskatta. Verksamhetsutövare ändras ofta och byter lokal. Uppskattningen av antalet verksamheter försvåras också av att dessa verksamheter ofta har gemensamma lokaler. Detta innebär att i vissa lokaler kan det finnas uppemot sju-åtta verksamhetsutövare, som alla är anmälningspliktiga separat. Antalet anmälda lokaler/verksamheter som finns i våra register är 775 st. Det verkliga antalet är troligtvis betydligt större och det finns sannolikt flera tusen verksamheter i staden.

2.3 Risker med stickande/skärande behandling

Att utsätta sig för stickande/skärande behandlingar innebär alltid en hälsorisk eftersom kroppens eget skydd i form av hud eller slemhinnor punkteras. Effekter av detta kan vara olika slags infektioner, allergier, skador i munhålan (vid piercing) eller ärrbildningar. Det finns olika vägar för smittspridning¹:

- *Direkt kontaktsmitta* – när bakterier överförs genom hudkontakt mellan olika personer
- *Indirekt kontaktsmitta* – när bakterier överförs genom dåligt rengjorda händer, instrument och kläder.
- *Blodsmitta* – när smittämne från blod, direkt eller indirekt, förs in i och via vävnad/blodsystem

Svampsjukdomar och vårtvirus kan överföras som kontaktsmitta vid ofullständig rengöring av verktyg eller golv och andra ytor där naken hud kommer i kontakt med underlaget. Smittan kan även överföras från den behandlande personalen². Smittor kan också överföras från smutsiga instrument om den som behandlats innan är smittad. Exempel på infektioner som kan överföras via blod eller andra kroppsvätskor är HIV och Hepatit. Infektioner kan bland annat uppkomma om bakterier från hudens yta förs ner i de djupare hudlagren. Det är därför väldigt viktigt att verksamheterna har goda rutiner för rengöring av instrument, händer och av den del av kundens hud som ska behandlas.

Allergiska reaktioner kan dels uppkomma genom nickelhaltiga piercingsmycken och vissa ämnen i tatueringsfärger. Även andra skador kan uppkomma genom tatueringsfärger; vissa färger innehåller ämnen med hälsofarliga egenskaper, t ex

¹ Socialstyrelsen, ”Piercing och tatuering – hälsorisker samt gällande lagar och regler”, tryck maj 2010, artikelnr 2010-4-2.

² Socialstyrelsen, ”Yrkesmässig hygienisk verksamhet, Piercing, tatuering, fotvård, massage m. m., tryck maj 2006, artikelnr 2006-101-3

blyföreningar, som bl a har fosterskadande egenskaper. Det har även uppmärksammats, i Holland, att tatueringsfärger har innehållit bakterier som kan orsaka infektioner.

Piercing i munhåla och läppar, kan bl a orsaka skador på tänder och vävnader i munnen som tandlossning och skador på tänderna samt att tandkött förstörs av slitage mot det hårda piercingsmycket.

Ärrbildning kan uppstå både från tatuering och från piercing. Detta kan förebyggas genom att piercingnålar har samma storlek som läksmycket och att läksmycket inte har för kort stift, eftersom det kan växa in i huden och orsaka ärrbildning. För tatuering gäller det att inte gå för djupt med tatueringsnålen.

2.4 Bedömningsgrunder och lagstiftning

Verksamheter med hygienisk behandling regleras av miljöbalken och tillhörande förordningar. De som har stickande/skärande verksamhet omfattas av anmälningsplikt enligt 38§ i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Om verksamheten inte anmäls till miljöförvaltningen innan start, så blir verksamhetsutövaren skyldig att betala en miljöstraffavgift om 3000 kr enligt 3 kap. 3 § Förordning (2012:259) om miljöstraffavgifter. De anmälningspliktiga verksamheterna omfattas också av reglerna i förordningen (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll.

Verksamhetsutövarna är också skyldiga att känna till regler om kemikalier, nickel, avfall, smittskydd, föräldrabalken (för frågor om åldersgränser för olika typer av behandlingar).

Det är själva verksamheten som är anmälningspliktig, vilket innebär att alla som har egna företag, och som därigenom är enskilda verksamhetsutövare, behöver anmäla sina verksamheter även fast man delar lokalen med andra. Tidigare, fram till 2008 (ändring i MSA-förordning trädde i kraft 1 juni 2008), var det endast lokalen som var anmälningspliktig. Denna föreställning lever kvar och många verksamhetsutövare tror att om de flyttar in i en lokal som redan är anmäld, så behöver de inte göra en nyanmälan.

Socialstyrelsen har utformat en handbok som hjälp för miljöförvaltningarnas tillsyn över verksamheter med yrkesmässig hygienisk behandling, ”Yrkesmässig hygienisk verksamhet, Piercing, tatuering, fotvård, massage m.m.”. Som tillägg till denna finns rapporten ”Piercing och tatuering – hälsorisker samt gällande lagar och regler”, som främst riktar sig till verksamhetsutövaren.

2.5 Socialstyrelsens nationella tillsynsprojekt om piercing och tatuering 2012

Under 2011-2012 drev Socialstyrelsen ett nationellt tillsynsprojekt om tatuering och piercing. Målet för projektet var att utveckla ett kunskapsstöd åt landets miljöförvaltningar om rengöring och hygien inom piercing och tatuering, samt att få fram en bild av eventuella brister hos verksamheterna i landet. Totalt 113 kommuner deltog i projektet och tillsammans besöktes 460 piercing- och tatueringverksamheter i landet. Inför besöken i projektet bjöds alla deltagande kommuner till seminarier om hygien, rengöring och egenkontroll gällande piercing och tatuering. Seminarierna hölls runtom i hela landet.

Socialstyrelsen gjorde inte någon specifik checklista för projektet, utan denna fick varje kommun utforma själv. För att ge alla deltagande kommuner ett bra underlag för planering och utformning av projektet och checklistan, utformade Socialstyrelsen en projektmanual. De använde även sin hemsida för uppdaterad informationsspridning under projektets gång.

Resultatet av tillsynen rapporterades i en enkät och frågorna i denna var av allmän karaktär. Slutrapporten från Socialstyrelsens nationella tillsynsprojekt finns att hitta på hälsoskyddssidornas hemsida på Socialstyrelsens hemsida; www.socialstyrelsen.se/halsoskydd

Miljöförvaltningen medverkade i detta projekt och rapporterade till den 21 juni 2012, in uppgifter från 32 besökta objekt under våren 2012, från både anmälningsärenden och bokade tillsynsbesök.

Socialstyrelsen angav i sin slutrapport, som publicerades i december 2012, att det sammanställda resultatet visade att det finns brister i hygienkunskap hos de inspekterade verksamheterna, särskilt om steriliseringsprocessen och egenkontroll. Därför anser Socialstyrelsen att det behövs obligatorisk hygienutbildning för dem som utför piercing och tatuering.

3 METOD

3.1 Förberedelser inför riktad tillsyn 2012 – urval och information

Urvalet för tillsynen baserades dels på miljöförvaltningens register över hygienverksamheter med stickande/skärande behandling och som inte besökts senare än 2008, och dels genom sökningar av objekt som vi inte har kännedom om genom t ex Eniro och liknande nättjänster.

Verksamheterna fick information om kommande inspektion i ett informationsbrev. Under våren 2012 riktades tillsynen på att innefatta så många tatueringare och piercingare som möjligt, eftersom vi då ingick i Socialstyrelsens nationella tillsynsprojekt. Under hösten besöktes även andra verksamheter med stickande/skärande behandling, t ex hudvårdare som använder nålar och andra verktyg som penetrerar huden, samt akupunktörer och fotvårdare. Blandningen av olika typer av verksamheter beror på att vi, under hösten, koncentrerade oss på att hitta verksamheter som inte var anmälda till oss enligt 38§ förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

3.1.1 Medverkade i den riktade tillsynen 2012

- Anna Rosner – områdesansvarig och medlem i grupp för riktad tillsyn hygienverksamheter
- Hanna Axemar – medlem i grupp för riktad tillsyn hygienverksamheter
- Kajsa Holmborn – medlem i grupp för riktad tillsyn hygienverksamheter
- Nilla Downey – medlem i grupp för riktad tillsyn hygienverksamheter fr.o.m. hösten 2012.

3.2 Inspektion

För de besök som gjordes på piercingare/tatueringare, utformades en ny checklista för inspektion. Denna checklista koncentrerades till att innefatta rutiner för hygien, rengöring, städning och egenkontroll. Frågor om inomhusmiljö, allergier, tatueringfärger, avfall etc ingick inte i kontrollen.

3.2.1 Checklistan

De punkter som ingår i checklistan för tillsyn av piercingare och tatueringare 2012 är följande;

Egenkontroll/rutiner:

- Lagefterlevnad,
- Kontroll av utrustning – vad har verksamheten för rutiner att kontrollera autoklav och de verktyg som används,

- Tatueringsfärger och koppar – vad har verksamheten för rutin att kontrollera hållbarhet på tatueringsfärger, hur hanteras öppnade färger, hur hanteras engångskoppar för färgberedning etc,
- Information till kunden och hantering av klagomål – hur tar verksamheten reda på kundens hälsostatus, hur förmedlas information om risker med behandlingen och om efterbehandling, vad har de för rutiner att kontrollera ålder på kunder och vad görs om kunden får problem med tatueringen/piercingen,
- Städ rutiner och hygienrutiner för arbetsplats – finns städschema och hur ser detta ut, vad finns det för rutiner för hur behandlingsplatsen hanteras efter och innan kund,
- Hygienrutiner för händer – finns det dokumenterade rutiner för handhygien och hur händer rengörs innan och efter behandling,
- Hygienrutiner behandling – hur desinficeras den del av huden som ska behandlas,
- Hygienrutiner instrument – har verksamheten dokumenterade rutiner för rengöring av instrument och hur ser man till att sterilisering uppnås med varje körning,
- Stickan/skärande avfall – hur hanteras stickande/skärande avfall, finns rutiner för lämning/hämtning av full behållare
- Ambulerande/gästtatuereare – vad har verksamheten för rutiner för detta,
- Piercingsmycken – har verksamheten koll på att man använder godkända piercingsmycken

Iakttagelser vid tillsynsbesöket;

- Lokalanpassning – används lokalen till det som den är avsedd för, är behandlingsplatser lämpligt placerade
- Toaletter – är toaletterna försedda med flytande tvål och pappershanddukar, delas toalett med kunder, hålls städ- el fotbadsvatten ut här
- Handtvättfat vid behandlingsplatser – finns handtvättfat med tvål och papper i behandlingsrum, alt i angränsande rum med ”fri väg”
- Förvaring av instrument – var rengörs instrumenten och hur förvaras rengjorda och smutsiga instrument
- Städning – är lokalen städad och är lokalen lättstädad
- Städutrymme – hur förvaras städutrustning, finns utslagsvask

De punkter som tillkommer, utöver dessa, i den ”vanliga” checklistan, dvs den checklistan som normalt används vid tillsynsbesök och i anmälningsärenden för samtliga verksamheter är;

Utbildning (hur håller sig verksamheten uppdaterad på lagändringar och nya behandlingsformer och vilken utbildning i hygien finns),

Ventilation (vilken ventilation finns i lokalen och hur håller man koll på att denna fungerar som avsett),

Arbetskläder och smutsvätt (hur förvaras och tvättas arbetskläder och var förvaras smutsvätt),

Kemikaliehantering (är kemikaliehanteringen godtagbar och finns kemikalieförteckning),

Avfall (hur hanteras avfall)

3.3 Uppföljning

I de fall brister fanns på lokal eller egenkontroll, gjordes uppföljning. Om en anmärkning innebär uppföljning eller inte beror på allvarligheten i bristen. Det går alltså inte att på förhand säga vilka brister som följs upp eller inte. Exempelvis; om verksamheten inte har handtvättfat i behandlingsrummet, så behöver de vanligen redovisa en skriftlig rutin för hur handtvätt sker. Om handtvättfat finns i rummet, så följer vi inte upp att de har en skriftlig handtvättrutin. En brist i lokalen kan vägas upp med en bra rutin.

3.4 Debitering

Förvaltningen debiterade inspekterade verksamheter i den riktade tillsynen enligt kommunfullmäktiges taxa för tillsyn enligt miljöbalken. Varje verksamhet debiterades ungefär fem timmar. I de fall de var flera verksamhetsutövare i samma lokal, gjordes justeringar i avgift då det innebar samordningsvinster för främst inspektionstid.

4 RESULTAT

4.1 Anmälningssärenden

Under året har 103 anmälningssärenden av ny verksamhet enligt 38§ förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd inkommit. Av dessa är 80 stycken självmant inskickade och 23 har genererats av den riktade tillsynen.

4.1.1 Anmärkningar

13 stycken av anmälningarna av ny verksamhet har krävt uppföljning som följs upp direkt. Anmärkningar i anmälningssärenden som inkommit i den riktade tillsynen följs upp i de ärenden som startats för den riktade tillsynen och redovisas under punkt 4.2.2.

De vanligaste anmärkningarna som följs upp rör rutiner kring handtvätt och instrumentrengöring. Många anmärkningar på handtvätt och instrumentrengöring följs dock inte upp direkt. Anledningen till att vissa anmärkningar följs upp och inte andra, har att göra med allvarligheten i bristen, samt att vi inte har som rutin att följa upp en bristfällig skriftlig rutin om det finns bra förutsättningar i den lokal där man bedriver verksamheten. De vanligaste anmärkningarna som inte följs upp direkt innefattar, förutom handtvätt och instrumentrengöring, också städrutiner och avsaknad av kemikalieförteckning, se tabell 1.

Sju verksamheter kommer att tilldelas miljöstraffavgift.

14 verksamheter fick inga anmärkningar alls under inspektionstillfället.

Anmärkningar som följs upp direkt		Följs upp under kommande tillsyn	
Lokalanpassning	1	Lokalanpassning	1
Handhygien	10	Handhygien	14
Instrumentrengöring	4	Instrumentrengöring	16
Hygienrutiner arbetsplats	1	Hygienrutiner arbetsplats	0
Skötsel och underhåll av lokal	1	Skötsel och underhåll av lokal	5
Städutrymme	1	Städutrymme	7
		Städrutin	13
		Förvaring av instrument	2
		Hygienrutiner behandling	6
		Kontroll av utrustning	5
		Toalett	6
		Arbetskläder	1
		Ventilation	7
		Stickande/skärande avfall	4
		Kemikalieförteckning	10
		Tatueringsfärger/koppar	2

Tabell 1 Anmärkningar anmälningssärenden

4.2 Riktad tillsyn

I den riktade tillsynen gjordes inspektion hos 46 verksamheter i 28 lokaler. Då besöktes både anmälda verksamheter och verksamheter som inte är anmälda. Av de besökta verksamheterna var 36 tatuereare/piercare, fyra hudvårdare, fyra fotvårdare och två akupunktörer.

4.2.1 Anmärkningar

För nio av de 46 besökta verksamheterna i den riktade tillsynen ställdes krav på skriftlig dokumentation av de olika rutinerna som finns i verksamheten (brist gällande utebliven anmälan är inte medräknad här). Bristerna som följs upp direkt i den riktade tillsynen har handlat om bristfälliga skriftliga rutiner gällande handtvätt, instrumentrengöring, städrutiner, kontroll av utrustning, hygienrutiner under behandling samt information till kunder. Av de anmärkningar som vi inte följer upp är kontroll av utrustning, handtvätt, instrumentrengöring, städrutin, hygienrutiner behandling och städutrymme de vanligaste anmärkningarna, se tabell 2.

20 verksamheter kommer att få beslut om miljöstraffavgift, på grund av utebliven anmälan.

Anmärkningar som följs upp direkt		Följs upp under kommande tillsyn	
Handhygien	6	Handhygien	22
Instrumentrengöring	2	Instrumentrengöring	19
Städrutin	1	Städrutin	11
Kontroll av utrustning	1	Kontroll av utrustning	27
Hygienrutiner behandling	1	Hygienrutiner behandling	11
Information till kund	2	Information till kund	5
		Städutrymme	11
		Ventilation	3
		Stickande/skärande avfall	5
		Kemikalieförteckning	3
		Skötsel och underhåll av lokal	1
		Toalett	9
		Hygienrutiner arbetsplats	5
		Tatueringsfärger/koppar	2
		Förvaring av instrument	2

Tabell 2 Anmärkningar riktad tillsyn

4.3 Slutsatser av anmärkningar

Både i den riktade tillsynen och i anmälningsärenden är det två brister som sticker ut; handhygien och instrumentrengöring. I den riktade tillsynen är även kontroll av utrustning en återkommande anmärkning. Anledningen till detta stora antal anmärkningar på just denna punkt är att Socialstyrelsen specificerade kraven på autoklav (steriliseringsutrustning) inför det nationella tillsynsprojektet 2012. Innan dess räckte det med att göra sporprov några gånger/år, men kraven på kontrollen har ökat. De som själva

steriliserar sin utrustning måste nu kontrollera funktionen av autoklaven vid varje körning, utrustningen måste valideras vid installation och den behöver också funktionskontrolleras årligen. Detta är alltså ”nya” krav som verksamheterna inte kände till sedan förut och därför är anmärkningarna på detta många.

Gällande de brister som noterades kring handtvätt och instrumentrengöring, så stämmer detta ganska väl överrens med vår erfarenhet från tillsyn av hygienverksamheter. Lokalerna i Stockholm är ofta små och saknar därför möjlighet till installation av handtvättfat i behandlingsrum. Kravet på skriftlig dokumentation gällande handhygien ställs alltid, men vi följer endast upp det om det är så att handtvättfat inte finns i behandlingsrummet. Bristerna som rör instrumentrengöring följs upp direkt om det finns en direkt brist i rutinen och om alla steg som behövs för att godset ska bli sterilt inte följs. Vi kan också följa upp denna brist direkt, om instrumentrengöringsstället är olämpligt placerat. Vi följer vanligen inte upp en bristande skriftlig rutin om de kan redovisa på ett godtagbart sätt hur de gör och utrymmet för rengöring är väl placerat, avskilt och med god marginal på att skilja smutsigt och rent. De verksamheter som besöks är ofta enmansföretag och är därför inte motiverade till att skriva ner en rutin som endast de själva följer.

Brister på toalett och städutrymme, kan hänga ihop om det är så att verksamhetsutövaren håller sitt städvatten eller fotbadsvatten på toaletten, i de fall separat utslagsvask inte finns. Toalett och handhygien kan också hänga ihop i de fall handtvätt inför behandling sker på toaletten.

5 SLUTSATSER

Miljöförvaltningen gör bedömningen att det största problemet är att de har dålig kännedom om att deras verksamheter är anmälningspliktiga enligt 38§ förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Detta gör att vi under 2012 fick 27 ärenden med miljöstraffavgifter, vilket leder till stora kostnader för de små verksamhetsutövarna.

Generellt upplever vi att de flesta verksamhetsutövare som besöks har goda rutiner och bra kunskap om sin verksamhet och vilka risker denna kan innebära för människors hälsa och miljön. Däremot är många dåliga på att dokumentera de rutiner som finns. De verksamheter som vi har besökt under 2012 har fått relativt få anmärkningar som följs upp. Det finns däremot ett flertal brister i lokalerna och i verksamhetens rutiner för egenkontroll som vi inte följer upp. Den vanligaste bristen för t ex fotvårdare, är att de väldigt sällan har en separat utslagsvask för fotbadsvatten, vilket är något som Socialstyrelsen tar upp i sin handbok. Om verksamhetsutövaren, med goda rutiner, kan visa att de på ett hygieniskt bra sätt kan hålla ut fotbadsvatten på annat ställe så brukar vi vanligtvis inte ställa krav på att de installerar en utslagsvask för detta. En annan vanlig brist är att det ofta inte finns handtvättfat inne i behandlingsrummet. I Stockholm finns väldigt många små lokaler där detta är svårt att ordna. Vi har gjort bedömningen att kostnaden för installation av handtvättfat i jämförelse med nyttan inte alltid är rimlig. Det finns möjligheter att komma runt detta problem genom att man har en bra rutin för handtvätt, t ex handsprit i rummet, att man har tillgång till handtvättfat i anslutande rum och med en ”fri väg” dit (dvs att man inte behöver röra handtag etc för att komma till handtvättstället). Bedömningen av detta görs från fall till fall.

Fotvårdare som nyanmäler verksamheter har ofta bra kunskap om hur de ska göra rent både lokal och instrument. De flesta som startar en ny verksamhet är nyligen utbildade och får bra information om både hygienrutiner och anmälningsplikt till miljöförvaltningen i sin utbildning. Hudvårdssalonger med stickande/skärande verksamhet (t ex kosmetisk tatuering, nålar för milieborttagning, dermaroller etc) har ofta väldigt dålig kännedom om att de är anmälningspliktiga. Vi har funderat över hur vi skulle kunna komma åt detta och ett alternativ är att informera de skolor som utbildar inom området om anmälningsplikt och vad vi tittar på när vi gör kontroller.

Seriösa tatuereare och piercere har mycket god egenkontroll och rutiner för de moment som innebär störst risk i deras verksamhet. Deras är produkt är beroende av en bra läkeprocess och att det inte uppstår skador och komplikationer i samband med tatuering/piercing. Det finns däremot ett fåtal mindre seriösa verksamheter som inte har lika goda kunskaper om hygien och smittskydd.

En väg till en bra kontakt med verksamhetsutövarna i staden, är att utveckla en god kontakt och samarbete med branschorganisationerna. De branschorganisationer som vi känner till idag, och som vi kommit i kontakt med på olika sätt, är; Fotförbundet, ASAP Sweden – association of safe piercing och SRT – Sveriges registrerade tatuereare.

Inom den riktade tillsynen var det många verksamheter som fick ett flertal avgifter i flera olika ärenden; dels ett riktat tillsynsärende som timdebiteras, anmälningsärende med anmälningsavgift, samt miljöstraffavgiftsärende med den handläggningskostnad som detta innebär. Det är därför viktigt att vi arbetar med förebyggande insatser för att öka

kunskapen om anmälningsplikt för varje verksamhetsutövare, eftersom detta i många fall leder till förhållandevis stora kostnader för små enmansföretag.

Under 2012 har vi även sett över hur tillsynen kan effektiviseras och detta arbete kommer att fortsätta under 2013. Under året har vi också funderat över hur avgiften kan justeras för att bättre motsvara den tid vi faktiskt lägger ner på varje ärende. Detta ledde bland annat till att avgiften höjdes från att vara baserad på fyra timmar till fem timmar. Efter en genomgång som gjordes av hur mycket tid vi faktiskt lägger ner på varje ärende, så kom vi fram till att varje anmälningsärende i snitt tar sex timmar att handlägga. Vi tror att vi med fortsatt fokus på effektivisering – t ex gällande inspektionsrapporter – kan fastställa handläggningstiden till fem timmar.

SLUT.